

Arbeiderpartiets, Sosialistisk Venstrepartis, Pensjonistpartiets, Senterpartiets og Bymiljølistas forslag til:

Handlingsplan 2011-2014

Budsjett 2011

Handlingsplan 2011– 2014 og Budsjett 2011 for Fredrikstad kommune:

1. Med hjemmel i kommunelovens paragraf 44 og 45 vedtas Fredrikstad kommunes handlingsplan for perioden 2011-2014 og budsjett for 2011 med netto utgiftsrammer fordelt på de enkelte tjenesteområder slik det framkommer av oversikten for driftsbudsjettet i kapittelet "Driftsrammer og rammeforutsetninger" i partienes forslag. **Styrking av rammen vedtas benyttet slik det er beskrevet under hvert enkelt økonomikapittel.** Utvalgene har fullmakt til å fordele budsjettmidler på tvers av etatsgrenser innenfor eget budsjett.
2. Investeringsbudsjettet for 2011 med finansiering vedtas slik det framkommer i kapittelet "Finansiering av investeringer" i partienes forslag til handlingsplan 2011-2014 og budsjett 2011. Merinntekter ved salg av bolig- og næringseiendommer utover kostnadene til å opparbeide nye arealer avsettes til ubundet investeringsfond.
3. Kommunale avgifter, egenbetaling og gebyrer fastsettes i samsvar med forslag i vedlegg "Egenbetaling, gebyrer og betalingsbetingelser 2011", justert for endringer i partienes budsjettforslag.
4. Det godkjennes låneopptak på **331,1 millioner kroner** for 2011. Ubrukte lånerammer videreføres til neste år. Ubrukte bevilgninger fra tidligere års investeringsbudsjetter bevilges i tillegg til årets budsjett.
5. **Låneopptak for 2010 reduseres til 364,1 millioner kroner. Investeringsbudsjett justeres tilsvarende.**
6. Det godkjennes låneopptak i Husbanken til videre utlån med inntil 150,0 millioner kroner for 2011.
7. Trekkrettigheter i bank på 150,0 millioner kroner kan benyttes for å overholde økonomiske forpliktelser i løpet av året.
8. Det godkjennes en ramme for leasingavtaler for utskifting av biler og andre mindre behov på inntil 10,0 millioner kroner for 2011.
9. Det godkjennes en garantiramme på til sammen 5,0 millioner kroner til dekning av depositum og husleiegarantier ved sosialkontorene.
10. Følgende underskudd avskrives:
 - Barnehager med 16,5 millioner kroner
 - Barnevernet med 5,7 millioner kroner
 - Boveiledningstjenesten med 14,0 millioner kroner
11. Rådmannen gis fullmakt til å foreta mindre justeringer i budsjetterte kalkulatoriske renter og avdrag og budsjetterte finansposter der avvik i framdriften av prosjektet fører til forsinket låneopptak.
12. Rådmannen gis fullmakt til å foreta endringer i de økonomiske rammene mellom tjenesteområdene som følge av flytting av oppgaver og årsverk, samt å tilpasse disse endringene i hovedoversikter i henhold til de formelle forskriftene.
13. For eiendomsskatt gjelder:
 - 13.1 Det innkreves eiendomsskatt for 2011. I henhold til skatteloven for byene av 15. august 1911, og lov om eiendomsskatt av 6. juni 1975, samt endringer i samme lov gjort av Stortinget den 16. juni 2006.
 - 13.2 Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 3 innføres eiendomsskatt i hele kommunen.
 - 13.3 Med de unntak som nevnt under vedtakets pkt. 12.4 skal skatteøre i Fredrikstad kommune være 7,0 ‰ kfr. Eiendomsskattelovens § 11, 1 ledd.
 - 13.4 Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 12 litra a skal skatteøre for bustaddelen i eieendom med sjølvstendig bustaddelar og fritidseiendommer være **3,7 ‰**. Det gis et bunnfradrag på **200 000 kroner** per selvstendig boenhet i boliger, samt et bunnfradrag på **200 000 kroner** per fritidseiendom.
 - 13.5 Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 7 kan følgende eiendommer fritas for eiendomsskatt: litra a, Eieendommar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten. litra b, Bygning som har historisk verdi.
 - 13.6 Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 5 litra a skal følgende eiendommer fritas for eiendomsskatt: "Eieedom som staten eig, så langt eieedomen har historisk bygg eller anlegg", gjennom fredningsvedtak jfr Lov om kulturminner.
 - 13.7 Med hjemmel i Eiendomsskattelovens § 7, litra e, skal eiendommer som blir drevet som gårdsbruk og skogsbruk svare eiendomsskatt for våningshuset og kårboligen med garasje og uthus og passende tomt. Eiendomsskatten svares etter samme satser som for boligeiendommer.

Innledning

I dette dokumentet presenterer partiene Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Bymiljølista og Pensjonistpartiet felles forslag til budsjett for 2011 og handlingsplan 2011-2014.

Partiene har lagt rådmannens forslag til grunn for arbeidet, slik at politiske prioriteringer er synliggjort som endringer i forhold til rådmannens dokument. Partienes forslag til budsjett 2010 og felles forslag til handlingsplan 2010-13 har vært styrende for prioriteringer og endringer.

Vi erkjenner at handlingsplandelen er ambisiøs og at flere tiltak må settes på vent til kommuneøkonomien er brakt i orden.

Partiene utgjør opposisjonen i Fredrikstad i valgperioden 2007-2011. Partiene har ambisjoner om å føre en konstruktiv og seriøs opposisjonspolitikk i bystyret. Partiene vil synliggjøre og tydeliggjøre et politisk alternativ for velgerne foran valget i 2011. Vår politikk bygger på rettferdighet og fellesskap. Vi vil føre en politikk som er forankret i et levende folkestyre, en bærekraftig utvikling, et sosialt og samfunnskritisk engasjement.

Velferd eller skattekutt

Rådmannens forslag til handlingsplan for perioden 2011 til 2014 og budsjett 2011 viser på en tydelig måte at det er klare sammenhenger mellom kommunens inntektsnivå og muligheten for å kunne yte tjenester til befolkningen i form av skoletilbud, eldreomsorg, sosialtjenesten, tilbudet til utviklingshemmede, kultur og miljøpolitikk. Rådmannens forslag tar fullt ut hensyn til den vedtatte handlingsplanens føringer om å redusere eiendomsskatten ned til 110 millioner kroner i 2011. Videre i planperioden legges det opp til en nedtrapping til 95 millioner kroner per år.

Det er foreslått kutt/saldering i tjenestetilbudet på til sammen 125 millioner kroner i 2011. De største kuttene/salderingstiltakene kommer innenfor omsorg og sosial med 89 millioner kroner og skole og oppvekst med 24,8 millioner kroner. I valget mellom disse sosiale kuttene skole og omsorg og en økning i eiendomsskatten velger våre partier det siste grepet. Situasjonen i Fredrikstad viser veldig tydelig at veivalget nå står mellom fellesskap og skattekutt.

Kuttene i skolen gir inntil 20 færre lærerårsverk neste år. Kuttene i omsorg og sosial gir trolig noe over 160 færre årsverk neste år. De mest alvorlige kuttene foretas på Dagsentra, tilbudet til funksjonshemmede og rusomsorgen.

Dette er kutt opposisjonspartiene tar sterk avstand fra. Budsjettet er derfor styrket med økte inntekter for å redde velferden til innbyggerne våre. I perioden tilfører opposisjonen kommunekassa **358 millioner kroner mer til fellesskapet gjennom å invitere befolkningen med på en reell dugnad**. Det er nå synlig for alle at det ikke er mulig å redusere eiendomsskatten uten at det går ut over viktige velferdstilbud til befolkningen.

Vi vil at Fredrikstad skal være et samfunn med like muligheter for oss som bor her, et samfunn bygget på solidaritet og fellesskap mellom innbyggerne over kommunegrensene og over landegrensene. En sterk offentlig sektor, med gode offentlige tjenester, er det viktigste redskapet for å nå vårt mål om å levere tjenester av god kvalitet, og for vekst og utvikling i privat sektor. Derfor sier våre partier:

- Et klart og utvetydig nei til all form for konkurranseutsetting av de grunnleggende velferdstjenestene som skole og eldreomsorg.
- Nei til salg av kommunale selskaper.

- Et klart og utvetydig ja til å bygge ut velferden gjennom å bedre skolen, eldreomsorgen og kulturtilbudet i stedet for flere skattekutt nå.
- Et klart og utvetydig ja til at nærings- og arbeidslivet har krav på forutsigbare kommunale rammebetingelser, rask og effektiv tilrettelegging og service med høy kvalitet.
- Et klart og utvetydig ja til at klimaplanen skal gjennomføres og prioriteres.

Omstilling og effektivisering – hvordan skal kommunen komme ut av hengemyra!

Fredrikstad kommune er i en situasjon som krever aktiv handling og modig politikk. Vi foreslår derfor følgende grep:

- Inntektene må opp: Eiendomsskatten økes med **75 millioner kroner** i forhold til 2010
- Seksjonene gis mer realistiske rammer
- Omstillingsbehovet skal løses overtid, innen 2014
 - Utvikling av tjenestene
 - Gjennomgang av nivået på tjenestene
- Setter av **19 millioner kroner til omstilling** i handlingsplanperioden
- Nedbetaler underskudd over 2 år med 85 millioner kroner og ut av ROBEK i 2014
- Budsjetterer med overskudd i hele perioden. Til sammen **56,1 millioner kroner**.

Bakgrunn

Fredrikstad kommune er i en meget alvorlig økonomisk situasjon. Kommunen gikk med underskudd i 2008 og 2009. Prognosen for inneværende år peker mot et underskudd på nær 100 millioner kroner. Årsaken til underskuddene er sammensatte, men hovedforklaringen er at det har vært ført en uansvarlig økonomisk politikk. Det sittende flertallet har redusert kommunens inntekter med ca 50 millioner kroner uten å gjennomføre tilstrekkelige reduksjoner i tjenestetilbudet. I stedet har budsjettene blitt balansert med kunstige innsparingsforslag som f. eks konkurranseutsetting av pensjon. Det såkalte kostnadsreduksjonsprogrammet inneholdt mange slike tiltak. I sum har de gitt liten eller ingen effekt ut over kostbare utredninger.

I tillegg har budsjettene blitt balansert ved bruk av fond og andre "engangspenger" som ekstraordinære utbytter. I 2009 beløp det seg til 62 millioner kroner. Mest alvorlig var det at man brukte driftsfond til å finansiere skattekutt. Kommunen står nå ribbet tilbake uten fondsmidler. Organisasjonen har blitt fratatt evnen til å håndtere uforutsette utgifter, svingninger i driften og engangsutbetalinger som erstatningsordningen for barnehjemsbarn på en fornuftig måte. Alle endringer slår nå rett inn i driften og tjenestetilbudet til befolkningen. Det har ført kommunen inn i en desperat situasjon, hvor man må foreta svært kortsiktige grep som å legge eldre på dobbeltrom og nedlegge enheter for å få balanse i økonomien. Det burde vært skapt rom for reell omstilling slik at man over tid kunne få balanse uten slike kortsiktige grep som det også er liten politisk aksept for.

Kommunen har også mistet kontroll på driftsutgiftene på omsorg og sosiale tjenester noe vi pekte på som en utfordring og advarte kraftig mot i fjorårets budsjett. Denne utfordringen lar seg vanskelig kombinere med den økonomiske politikken som har vært ført. Det kan være sammensatte årsaker til driftsunderskuddene. Trolig har behovet vokst raskere enn budsjettet. Med andre ord: det er underbudsjettet. Vi peker også på at kommunen har vært igjennom en stor omorganisering og det er kommet nye ledere inn i sektoren. Omorganiseringen i seg selv flytter fokus fra driften og nye ledere trenger tid til "å sette seg" i stillingene.

Hestekur

Opposisjonen foreslår nå en reell dugnad i Fredrikstadsamfunnet for å få Fredrikstad kommune opp av grøfta. Hovedelementet i vårt opplegg er en ganske kraftig økning av kommunens inntekter gjennom økt eiendomsskatt. Vi mener den faktiske situasjonen viser at det er nødvendig. Over tre år ber vi innbyggerne være med på et spleiselag for å få kommunen ut av den knipetanga det sittende flertallet har satt kommunen i. Deretter trappes eiendomsskatten ned mot det nivået den var på i 2007. I første omgang ned til 180 millioner kroner. Det siste forutsetter at det ikke oppstår nye underskudd i 2011.

Samtidig settes kommunen på en kraftig hestekur gjennom at rammene skal tilpasses et realistisk driftsnivå for Fredrikstad kommune. Det skal gjøres gjennom omstilling over 4 år. Inntekten er økt med 93 millioner kroner i 2011. Største delen av økningen brukes til å gi seksjonene mer realistiske rammer, men det foreligger da fortsatt et omstillingsbehov på minimum 30 millioner kroner. 18 millioner befinner seg på omsorg og sosiale tjenester. Det er derfor helt nødvendig at det gjøres gjennomganger av organisering og tjenestetilbudet for å se om det kan være grunnlag for reduksjoner på flere områder. Det ligger en klar og tydelig forventning om at rådmannen har full fokus på økonomi. Rammene må holdes, men det kan aksepteres noe avvik innenfor beskrevet omstillingsbehov.

Det må settes av tilstrekkelig med midler til å utvikle tjenestene våre. Vi peker på det som rådmannen selv omtaler i sitt forslag på side 74,75 og 76 i dokumentet. Hvordan kan vi jobbe smartere ved bruk av teknologi og boformer vil stå helt sentralt i arbeidet. Prosjektet Omsorg Pluss og helsehus vil være et viktig virkemiddel som kan gi ønskede effekter på sikt.

Omstilling

Den viktige forskjellen på vårt opplegg og rådmannen er at vi har rammer som gjør det mulig å ikke foreta kortsiktige kutt som rammer brukerne vilkårlig. Vi har også satt av betydelige midler til omstilling i handlingsplanperioden. Til sammen **19 millioner kroner**. Omstillingsmidler skal i hovedsak brukes for å omstille og nedbemanne organisasjonen der det er nødvendig. Konkret betyr det virkemidler som lønnsmidler, omskolering, sluttpakker og pensjon. Omstillingsmidler kan også brukes til å opprette en sideorganisasjon eller vikarpool hvis rådmannen finner det mest formålstjenlig.

Dersom det er mest kostnadseffektivt å bruke noen omstillingsmidler til å utvikle og tilpasse tjenester med ny teknologi og organisasjonsendringer så vil det være innenfor vår modell og tenkning.

Det viktigste innholdet i omstillingen av kommunen er selvsagt å få balanse mellom utgifter og inntekter. Det er derfor lagt opp til overskudd hvert år i handlingsplanperioden. Vi ønsker å begynne å nedbetale på det opparbeidede underskuddet i 2012, men tar kraftigere tak. Dersom vi ikke pådrar oss nye underskudd så vil underskuddet være nedbetalt i løpet av 3 år. Det betyr dessverre en registrering i ROBEK, men det gir et kortere opphold i registeret enn det rådmannen legger opp til. I 2014 vil kommunen igjen være i balanse og fri fra underskudd. Overskudd vil da benyttes til å bygge opp igjen drifts- og investeringsfond slik at vi i årene som kommer kan tåle svingninger i økonomien.

KS uttaler at kommunesektoren bør ha nettoresultater på ca 3 % for å kunne egenfinansiere en del av investeringene og ha nødvendige bufferfond. For Fredrikstad betyr det at vi bør ha et resultat på om lag 100 millioner kroner i pluss per år.

Vedtak:

- 1. Arbeidet med å konkurranseutsette to sykehjem stanses**
- 2. Kjøkkentjenesten omdannes ikke til kommunalt foretak**

Hovedprioritet

Disse partienes hovedsatsningsområder er fortsatt sterk satsning på omsorg og oppvekst og tilbudet til barn og unge. Både eldreomsorgen og skolen må styrkes utover rådmannens forslag for å kunne fjerne de fleste av de ubehagelige kuttene som det sittende flertallet legger opp til gjennom å redusere kommunens inntekter. **Rammen til Sosial- og omsorg og Utdanning og oppvekst er styrket med til sammen 79 millioner kroner. Det er 4 millioner kroner mer enn vi øker eiendomsskatten med i 2011.**

Partiene legger fortsatt sterk vekt på at politikken vår skal ha en sosial profil. Det synliggjøres blant annet i forslaget til å senke SFO-prisene og gjennom å gi eiendomsskatten en sosial profil.

Partiene foreslår fortsatt at fritaksordning for eiendomsskatt, som viser seg ikke å være i tråd med regelverket, erstattes av en kommunal bostøtteordning med kriterier som treffer målgruppen. Det settes av et beløp tilsvarende tidligere inntektsbortfall i eiendomsskatteinntekter som følge av fritaksordningen. Rådmannen bes om å utarbeide kriterier for ordningen.

Partiene er tilhengere av frivillighet som et nyttig supplement til offentlig sektor. Det foreslås at det utarbeides en egen frivillighetsmelding for Fredrikstadsammfunnet. Meldingen skal kartlegge og synliggjøre den totale frivillige innsatsen i lokalsamfunnet.

Partiene ønsker også å styrke øvrig tilbud til barn og unge. Kulturseksjonens budsjett styrkes derfor utover rådmannens forslag for å kunne gi et bedre tilbud på fritidsklubber, St. Croix-huset og idrettsbudsjettene. Det betyr at støtten til idretten gis et positivt løft.

Dersom Fredrikstad kommune skal nå målene om en eldreomsorg uten knapphet på plasser så må det bygges et sykehjem til. Det må derfor prosjekteres og startes utbygging av enda et nytt sykehjem i handlingsplanperioden. Det er synliggjort i investeringsbudsjettet gjennom at det er lagt inn investeringsmidler i 2012 og 2013. Prosjekteringsmidler er lagt inn i 2011.

Skolene i Fredrikstad har etter hvert en bra standard, men skolebruksplanen avdekker mange nye behov. Borge ungdomsskole har lenge stått for tur vi legger derfor skolen inn igjen, selv om den blir noen år forskjøvet. I investeringsbudsjettet er det foreslått oppstart i 2013.

Partiene øker investeringene til idrett gjennom å bygge kunstgress på Selbak i 2011. Merkurbanen med undervarme legges inn i 2012. Mangfoldshall på Lisleby legges inn i 2013 og 2014.

Opposisjonspartiene bygger sin politikk på sosial rettferdighet og like muligheter. Av hensyn til barnefamiliene så foreslås det å redusere satsene på full plass i SFO med 600 kroner i året i forhold til rådmannens forslag. Det betyr at prisene ikke prisjusteres for 2011. Vårt mål er å komme videre med prisreduksjoner for SFO i neste valgperiode. Partiene foreslo en reduksjon for 2008, 2009 og 2010 men fikk dessverre ikke flertall for det.

Dessverre er kommunen brakt i en økonomisk situasjon som gjorde det nødvendig å stryke fondene som var avsatt til kollektivsatsning og til å gjennomføre den nye hovedplanen for sykkel. Partiene har derfor lagt inn et nytt årlig investeringsbeløp til å følge opp sykkelhovedplanen med 2 millioner kroner per år, til sammen 8 millioner kroner i perioden. Planens prioritet med utbygging i sentrumsområder i første omgang følges. De store strekningsvise utbyggingene må trolig vente til Bypakke Fredrikstad er en realitet.

Fredrikstad og Sarpsborg har sammen fått belønningsmidler for å fremme kollektivtrafikken i Nedre Glommaregionen. Det viser seg dessverre vanskelig å få til enighet mellom byene om restriktive tiltak som gjør at kraftfulle tiltak kan iverksettes. Likevel mener partiene vi må fortsette å søke belønningsmidler og fokusere på de store grepene som ligger i Bypakke Fredrikstad. Det er et mål å inngå flerårige avtaler.

Ny vekst i Fredrikstad - omstilling av samfunnet

Selv om byens befolkning vokser, flytter mange unge fra byen. Det er særlig ungdom med høy utdanning som flytter, og som gjør at fraflyttingen er dramatisk. Denne flyttestrømmen må vi snu ved å bidra til å skape flere jobber! Vi må sette oss ett konkret mål om å etablere et konkret antall nye arbeidsplasser i løpet av handlingsplanperioden fram til 2014.

Vi vil gi Fredrikstad et løft gjennom å føre en aktiv og styrket næringspolitikk. Vi vil at kommunen skal være en utviklingsaktør i partnerskap med byens næringsliv. Vi må tørre å satse betydelig større midler på langsiktige grep. Bare slik når vi målene for velferdspolitikken. Det er derfor satt av noen investeringsmidler som kan bidra til å skape ny aktivitet i et samarbeid med byens næringsliv. Når kommunens økonomi er brakt i orden ønsker opposisjonen å forplikte seg til å sette av inn til 10 millioner minimum 5 millioner kroner av fremtidige overskudd hvert år i de kommende 10 årene til å styrke det kommunale næringsfondet.

Målet er at kommune og næringsliv sammen skal få til et utviklingsfond som kan brukes til å bygge opp under felles mål for samfunnsutviklingen i Fredrikstad. Det betinger at næringslivet forplikter seg til å bidra tilsvarende. Ordningen evalueres etter 4 år. Kultur og byutvikling vil være viktige satsningsområder for kommunen i et slikt partnerskap. Partiene støtter derfor opp under forslaget om å realisere en fylkeskulturscene i Fredrikstad.

Vi må legge til rette for kompetanseintensiv og kulturbasert næringsvirksomhet som gir våre unge lyst og muligheter til å bli og å arbeide i byen vår, og vi må bli en attraktiv by som rekrutterer nye innbyggere.

Østfoldforskning og Høgskolen i Østfold er viktige kompetanseinstitusjoner. Partiene vil bidra til at disse fortsatt skal være i vår by ved å bruke kompetansen de besitter til å utvikle lokalsamfunnet og kommuneorganisasjonen.

Vi må også styrke det etablerte arbeids- og næringslivet slik at virksomhetene blir, og utvikler seg, i byen vår. Vi vil sammen med det lokale næringslivet, Østfoldforskning og Høgskolen i Østfold utvikle fremtidens industri i Fredrikstad. Miljøteknologi og arbeidet med lokal klimapolitikk vil være et viktig felles satsningsområde.

Budsjettets inntektsside

Partienes hovedgrep er å foreslå en eiendomsskatt på 3,7 ‰ med 200 000 i bunnfradrag. For næringseiendommer videreføres 7 ‰. Det gir årlige inntekter fra eiendomsskatt på 190 millioner kroner per år i hele planperioden. Tallet er justert opp til 191 millioner kroner for 2012, stigende til 192 millioner kroner i 2013. Inntektene fra eiendomsskatt oppjusteres som følge av flere skatteobjekter (boliger) i perioden. I 2014 legger partiene opp til at Fredrikstad kommune er i økonomisk balanse og at underskuddene er nedbetalt. Eiendomsskatten trappes ned til 180 millioner kroner. Målet er å trappe skatten ned mot det nivået som var i 2007 med en årlig inntekt på 165-170 millioner kroner.

Som følge av at norsk økonomi er i ferd med å hente seg inn etter finanskrisen så tror partiene på en noe høyere skattevekst i fra 2011 og utover i planperioden. Fredrikstad kommune er en kommune med lav skatteandel. Effekten av økt skatteinngang vil trolig komme som økt inntektsutjevning for Fredrikstad del. Partiene begrunner også økningen i at det over tid (siste 5 år) har vært en vekst tilsvarende 1 % årlig. Befolkningen i Norge vokser i gjennomsnitt med ca 1,0 %. Det er derfor svært sannsynlig at veksten i frie inntekter i kommunesektoren vil ligge på ca. 1,0 % i årene som kommer.

Det foreslås derfor et noe høyere anslag for de frie inntektene i hele perioden i forhold til rådmannens forsiktede anslag. Det legges opp til en vekst i de frie inntektene i underkant av 1 % (0,8-0,9 %) i planperioden. I 2011 er det lagt inn en vekst på 1,4 %. Vi har lagt økningen på rammetilskuddet.

Partiene foreslår en sosial profil på eiendomsskatten med et bunnfradrag på 200 000 kroner Promillesatsen fastsettes til 3,7 ‰. Eiendomsskatten for en gjennomsnittsbolig vil bli på **4995 kroner** per år. Det er et høyere nivå enn det vi har operert med i tidligere alternative budsjetter. Samtidig går de kommunale VAR-avgiftene ned med 3,4 % i 2011. Det utgjør 234 kr for en gjennomsnittsbolig. I sum blir økningen i skatt og avgift på en gjennomsnittsbolig på **2346 kroner per år** når man tar hensyn til at de øvrige kommunale årsgebyrer for bolig går ned.

Partiene er enige i at kommunen bør ha en høyere avkastning på den kapitalen som er bundet opp i selskapene våre. Det legges derfor opp til å overføre 17,8 millioner kroner fra FREVAR hvert år i perioden (Prisjustert til 18,3 millioner ut over i perioden). Vi opprettholder utbyttekravene på 27 millioner kroner årlig fra FEAS og ØE. Det kan synes noe høyt men vi mener den kapitalen som kommunen binder i disse selskapene forsvaret et slikt avkastningskrav. Anslått verdi for Fredrikstad kommunes eierandeler i FEAS og ØE er ca 1 milliard kroner. Dersom eierskapet hadde vært begrunnet i rene avkastningskrav fra år til år så ville utbyttekravet vært langt høyere.

Tabellene nedenfor viser hvordan budsjettet er endret i forhold til rådmannen.

Inntektssiden 2011 - 2014 (millioner kroner)

Budsjettår/ Inntekstpost	2011	2012	2013	2014
Skatt	0	0	0	0
Eiendomsskatt*	+80,0	+96,0	+97,0	+85,0
Rammetilskudd	+6,4	+15,0	+26,0	+37,0
Økt utbytte	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0
Sum økning	+88,4	+113,0	+125,0	+124,0
Rammer /invest.	+88,4	+113,0	+125,0	+124,0

*Økningen i eiendomsskatt her er sammenhold med rådmannens forslag til nedtrapping i tråd med bystyrets vedtak.

I sum styrker opposisjonen budsjettets inntektsside med 450,4 millioner kroner i handlingsplanperioden.

Budsjettets utgiftsside – rammejusteringer 2011-2014

Partiene viderefører i hovedsak de rammer som ble fremmet i felles forslag til budsjett og handlingsplan 2010-2013. Hovedgrepet er en betydelig sterkere satsning på eldreomsorg og skole enn det som ligger i vedtatt handlingsplan og rådmannens forslag. Til sammen styrkes rammene til seksjonene med **431 millioner kroner** i hele planperioden i forhold til rådmannens forslag. 19 millioner kroner tilført Økonomi og organisasjonsutvikling er øremerket omstilling.

I tillegg er det lagt inn rammefinansiering av nytt sykehjem, ny Borge ungdomsskole og investeringstiltak for idretten. I planperioden holder vi oss innenfor rådmannens forslag til handlingsregel.

Fordeling på seksjoner/utvalg – påplusninger i forhold til rådmannens forslag:

Oversikt nettorammer i mill. kr.	Bud 2011	Bud 2012	Bud 2013	Bud 2014
Omsorg og sosiale tjenester	60,0	60,0	65,0	110,0
Utdanning og oppvekst	19,0	20,0	25,0	25,0
Økonomi og organisasjonsutvikling	4,2	5,2	5,2	5,2
Kultur	2,0	3,2	3,2	3,2
Regulering og teknisk tjenester	3,6	5,6	10,7	10,7
Miljø og samfunnsutvikling	0	0	2,0	2,0
Sum styrking	88,8	94,0	111,1	156,1

Fordeling på utvalg

Oppvekstutvalgets budsjett styrkes med henholdsvis **19 millioner kroner** i 2011 og **20 millioner** i 2012 til **25,0 millioner** i 2013 og 2014. Sosial- og omsorgsutvalgets budsjett styrkes med **60,0 millioner kroner** i 2011 og 2012 økende til **65 millioner** i 2013 og **110 millioner kroner** i 2014. Den kraftige økningen i 2014 skyldes at drift av nytt sykehjem er lagt inn med 45 millioner kroner i 2014.

Kulturutvalget får styrket sin ramme med 2,0 millioner i 2011, økende til 3,2 millioner utover i planperioden. Teknisk utvalgs ramme styrkes med 3,65 millioner kroner i 2011, økende til 10,7 millioner utover i perioden.

Under hvert enkelt kapittel for seksjonene blir det redegjort nærmere for styrkingen av rammene. Partiene legger om til at bystyret også vedtar konkret hva styrket ramme skal gå til.

Driftsrammer 2011 – 2014

(nettorammer i mill kr)	Regn.	Justert bud	Bud	Bud	Bud	Bud
Fra 2011 i 2011 kroner	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Inntekter</i>						
Skatt	-1 387,1	-1478,3	-1 382,2	-1 382,2	-1 382,2	-1 382,2
Rammetilskudd	-922,3	-946,0	-1 557,9	-1 581,5	-1 607,5	-1 632,5
Eiendomsskatt	-114,5	-115,0	-190,0	-191,0	-192,0	-180,0
Mva-komp investeringer - andel i drift	-47,1	-56,9	-19,3	-22,1	-11,6	-
Sum frie inntekter	-2 471,0	-2596,2	-3 149,4	-3 176,8	-3 193,3	-3 194,7
<i>Bundne utgifter</i>						
Renteutgifter- lån vedtatt t.o.m. bud 2009	158,6	183,5	167,7	179,2	171,0	174,8
Renteinntekter	-73,5	-46,7	-44,4	-51,5	-58,2	-60,0
Avdrag - lån vedtatt t.o.m bud 2009	153,0	182,1	185,8	172,7	172,4	172,4
Kapitalutg. nye investeringer fra 2010			9,6	16,7	32,2	46,1
Kapitalutg. nye selvfinansierende inv.2010			4,9	16,0	28,1	41,5
Renter/avdrag - dekkes gj. bruker/stat ol.	-108,4	-121,6	-121,0	-140,9	-162,4	-182,5
Kompensasjonstilskudd - stat	-28,6	-24,8	-26,6	-30,2	-32,3	-33,0
Overføring fra FREVAR KF	-32,1	-17,8	-18,3	-18,3	-18,3	-18,3
Utbytte	-6,4	-25,0	-27,0	-27,0	-27,0	-27,0
Sum netto kapitalkostnader	62,4	129,7	130,7	116,6	105,4	114,1
Diverse fellesutgifter	24,8	30,8	53,9	48,0	31,8	31,9
Inndekking av underskudd				37,0	48,0	0,0
Til kirketjenester ink. kap.kostnader	40,3	39,4	40,8	41,4	42,2	42,9
Andre trossamfunn	2,4	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4
Sum	67,5	72,6	97,1	128,8	124,4	77,2
Til disp. drift og investeringer	-2 341,1	-2 393,9	-2 921,6	-2 931,4	-2 963,5	-3 003,4
NETTO UTGIFTSRAMMER:						
Økonomi og organisasjonsutvikling	129,5	131,2	138,8	135,4	137,5	134,7
Miljø- og samfunnsutvikling	32,8	35,9	37,5	37,3	38,3	38,3
Kultur	56,5	70,0	73,2	72,6	72,6	72,6
Regulering og tekniske tjenester	251,8	212,6	234,8	235,3	238,4	238,4
Utdanning og oppvekst	776,7	778,7	1 169,2	1 166,6	1 171,6	1 171,6
Omsorg og sosiale tjenester	1 163,7	1 165,3	1 268,0	1 273,1	1 281,4	1 326,4
Sum	2 411,0	2 393,8	2 921,6	2 920,4	2 939,8	2 982,0
Korr. interne finans.tran.						
Netto internt driftsresultat	70,0	0,0	0,0	-11,0	-23,7	-21,4
- Overføring til investeringsfond	0,0					
- Bruk/overføring - disposisjonsfond (netto)	-70,4		0,0	11,0	23,7	21,4
- Bruk/overføring - bundne driftsfond	0,2					
- Egenkapital til investeringsbudsjett	0,2	0,0				
Disp. netto internt driftsres.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Negative tall uttrykker i denne sammenheng inntekter/overskudd

Utdanning og oppvekst

Nå er hovedoppgaven å styrke kvaliteten i skolen, gi rom for bedre tilpasset opplæring og oppfølging av Kunnskapsløftet. Vi vil sette elevenes utviklingsmuligheter i sentrum for dette arbeidet. Skolen formidler verdier, ferdigheter og kunnskaper som er avgjørende for hver enkelt elevs individuelle utvikling og vekst – og for mulighetene til å ta vare på egne interesser og for å delta i arbeids- og samfunnslivet i voksen alder. Vi vet også at kvaliteten på skolen er viktig for unge familier når de velger hvor de vil bosette seg. Derfor vil vi fremme en skolepolitisk plattform for fredrikstadskolen til vedtak i Bystyret. Plattformen må inneholde klare målformuleringer, samt krav og tiltak for å løfte fredrikstadskolen opp til et høyere nivå.

En utfordring i budsjett og handlingsplan er at det politiske flertallet i utgangspunktet bruker rundt mange millioner kroner mindre per år til skole enn det vi ønsker – en sum som reduserte antall årsverk lærere med rundt 30 i 2008. Det ble også gjennomført årsverksreduksjoner for inneværende år. Dette skjer samtidig som vi ser behov for økt bemanning i skolen. Et viktig spørsmål for oss er å sørge for at vi har nok lærere i skolen til å håndtere de utfordringene som vi mener skolen står overfor.

Partiene vil ha en god, offentlig fellesskole der alle skal utvikle sine evner. Dette må i sterkere grad innebære at elevene får en opplæring som er tilpasset den enkelte. Vi mener at elevene skal lære mer på skolen. Partiene vil at alle skal ha grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving, regning og bruk av digitale verktøy når de forlater grunnskolen. Samtidig skal også sosiale ferdigheter ivaretas. I kunnskapssamfunnet skal alle være med.

Skolen har nasjonale kunnskapsmål, slik at alle sikres de samme rettighetene til kunnskap uavhengig av hvor de bor i landet. Vi vil sikre at kvaliteten lokalt samsvarer med nasjonale målsetninger.

Gjennom tett samarbeid med foreldre vil vi arbeide for å styrke lærerens posisjon. Det krever at skolen tar foreldrene på alvor. Vi vil lokalt arbeide for at foreldrene skal kunne støtte sine barn bedre i skolehverdagen. Det krever at foreldrene blir mer inkludert i arbeidet med å tilpasse opplæringen til den enkelte elev.

Vi må ha nok lærere med høy kompetanse på sine fagområder, derfor må vi gjøre det attraktivt å bli lærer i grunnskolen. Undervisningen på ungdomstrinnet bør ha større muligheter til en praktisk tilnærming. Motivasjon og kompetente lærerkrefter er viktig for å få flere elever til å velge realfag. Vi mener Fredrikstad kommune bør ha en plan for kompetanseutvikling som skal bidra til å nå de målsettingene vi er forpliktet til gjennom arbeidet med Kunnskapsløftet.

Vi må sørge for at vi har gode, godt vedlikeholdte skolebygg i Fredrikstad kommune, og det må være et godt inneklima på skolene.

Skolefritidsordningen må styrkes gjennom flere voksne, tett samarbeid med skolen og lav foreldrebetaling. Vi ønsker å innføre søskenmoderasjon for de som har barn både i barnehage og på skolefritidsordningen.

Vi mener det er viktig å sette inn tidlig innsats for elever med spesielle behov. I lys av de erfaringene som man blant annet har gjort i Finland, mener vi det er riktig å vurdere om vi skal sette inn mer ressurser på de lavere trinnene i grunnskolen.

Vi ønsker en gjennomgang av helheten i oppvekstvilkår for barn og unge i Fredrikstad. Dette omfatter blant annet barn og unges forhold til skole, fritidsaktiviteter og kultur, men også

unge menneskers spesielle utfordringer i forhold til helse (som f.eks. spiseforstyrrelser og rusproblemer).

Barnehagene har en viktig rolle i opplæringskjeden. Det er viktig for partiene at barna i Fredrikstad tilbys en barnehageplass av høy pedagogisk kvalitet. Det er et mål at flest mulig minoritetsspråklige barn, på linje med andre barn, begynner i barnehagen slik at de lærer seg norsk før de begynner på skolen.

Tiltak:

- øke voksentetthet i skolen gjennom å øke antallet lærere
- styrke realfagene i skolen
- lage en plan for kompetanseutvikling i skolen
- sette skolebygningene i skikkelig stand, øke skolekapasiteten gjennom å følge opp skolebruksplanen.
- utbedre innklime på flere skoler
- gjøre hjem/skole-samarbeidet bedre og mer systematisk
- styrke studieorganisasjonenes rolle og plass i lokalsamfunnet
- oppfordre til å bruke Ungt Entreprenørskap som en del av undervisningen
- ha et godt og rimelig SFO-tilbud. Prisen bør reduseres
- innføre søskenmoderasjon for de som har barn både i barnehage og på SFO
- tilrettelegge for at barn kan delta i fritidssysler mens de er på SFO
- ha et godt barnevern som ivaretar de barna som trenger det
- styrke tilbudet til barn som er utsatt for, eller vitne til, vold i hjemmet
- sette fokus på kvalitet, bemanning og kompetanse i barnehagene
- foreta en gjennomgang av kvalitet og omfang for skolebibliotekene

Økonomi

Vedtak:

Skolebudsjettet styrkes med 16,0 millioner kroner utover rådmannens forslag i 2011. Partiene kan ikke akseptere videre årsverksreduksjoner i skolen. Styrkingen benyttes til en mer målrettet innsats for å heve resultatene i skolen, med andre ord mer tilpasset opplæring.

Partiene ønsker også å fortsette arbeidet som er påbegynt med å redusere SFO-prisene. Fredrikstad kommune har hatt et høyt prisnivå. Prisen på SFO justeres ikke. Vi opprettholder dermed 2010 prisnivå. Tiltaket er kostnadsberegnet til om lag 1,2 millioner kroner.

Det er også lagt inn 3 millioner kroner for å styrke rammen til barnehageetaten. Økningen er blant annet rettet inn for å motvirke kutt i antall årsverk.

Det gjenstår et omstillingsbehov/tilpassing til rammer på 5,5 millioner kroner.

Sosiale tjenester

Vi vil bekjempe fattigdom og ha et samfunn der alle skal inkluderes, og bidrar til det. I dag står for mange i arbeidsfør alder utenfor arbeidsliv og samfunnsdeltakelse. Partiene vil at arbeid og aktivitet skal lønne seg. Derfor vil vi at den nye arbeids- og velferdsetaten (NAV) skal gi et helhetlig og samordnet tilbud til folk som av ulike grunner ikke finner plass i arbeidsmarkedet. Innbyggerne skal kunne henvende seg til ett velferdskontor (NAV-kontor) i stedet for å bli sendt mellom ulike offentlige kontorer.

De som står utenfor arbeidslivet skal få bedre individuell oppfølging slik at det blir enklere å være aktiv. Sosiale stønadsordninger skal oppmuntre til aktivitet fremfor passivitet. Personer som inngår kontrakt med målsetting om opplæring, arbeid, behandlingstilbud eller lignende skal få økte offentlige ytelser.

Velferdskontorene må møte den enkelte bruker med respekt og service. Regelverk og ordninger må tilpasses den enkelte bruker – ikke omvendt. Slike kontrakter må bygge på en individuell vurdering av den enkeltes ressurser, ønsker og rettigheter, slik at alle får utfordringer tilpasset sine egne forutsetninger.

Med gode velferdstilbud skaper vi også økt trygghet og mindre kriminalitet. Den viktigste delen av kriminalitetsforebyggingen er lokal. Det er av avgjørende betydning at forebyggende velferdstiltak som fritids- og aktivitetstilbud for unge ikke blir kuttposter i offentlige budsjetter.

Omsorg er ikke bare eldreomsorg. Det må også være et godt tilbud til yngre brukere og funksjonshemmede. Tilbudet til disse gruppene bør styrkes gjennom økt fokus på habilitering og rehabilitering.

Partiene vil bedre tilbudet innenfor rusomsorg. Det er behov for å styrke kapasiteten. Vi bør bygge ut ettervernet og fortsette utbyggingen av boliger for vanskeligstilte i tråd med Fredrikstad kommunes boligsosiale handlingsplan.

Det er også behov for en ekstra innsats for å styrke tilbudet til mennesker med psykiske lidelser.

Tiltak:

- jobbe for at det opprettes et helsestasjonstilbud for eldre som et forebyggende og helsefremmende tiltak
- styrke habiliterings- og rehabiliteringstilbudet til funksjonshemmede brukere
- benytte brukerombudsordningen som et verktøy for kvalitetsutvikling av tjenestene
- gjennomgå og eventuelt øke sosialhjelpssatsene
- utvikle et offensivt NAV-kontor i Fredrikstad
- videreføre og videreutvikle FASVO og Mineberget industrier
- følge opptrappingsplanen for rusomsorg med lokale handlingsplaner for forebygging, behandling og rehabilitering
- fortsette den planmessige utbyggingen av sosiale boliger i Fredrikstad. 150 boliger ferdigstilles i løpet av perioden
- utvikle natthjem i samarbeid med Blå Kors i Varmestuas lokaler
- Daghøyskolen opprettholdes

Økonomi

Vedtak:

Budsjettet til Sosial- og omsorgsutvalget styrkes med 60 millioner kroner. Styrkingen skal nyttes til å stanse nedleggingen av dagsentra, gjenåpning av avdeling på Fjeldberg (9 plasser) og styrking av åpen omsorg. De såkalte ”myke pakkene” (ikke klart definerte eller konsekvensanalyserte salderinger) som rådmannen har lagt fram på blant annet tilbudet til funksjonshemmede sikres gjennom rammeøkningen, dvs. gjennomgangen kan foretas med større ro og med et lengre tidsperspektiv. Rusomsorgen styrkes og det etableres natthjem for rusmisbrukerne. Styrking av rusområdet kan gjøres i samarbeid med ideelle organisasjoner.

Følgende tiltak for omstilling og utvikling, redegjort for i rådmannens budsjett forslag (sidene 74-76), følges opp for å hente inn omstillingsbehovet på ca 19 millioner kroner:

- A. Arbeidet med økt nærvær
- B. Organisasjonsgjennomgang
- C. Økt effektivisering av ressursbruk knyttet til sosiale tjenester
- D. Aktivitet i tjenestetilbud rettet mot flyktninger tilpasses rammen
- E. Målretting av tjenestetilbudet for de under 67 år, følges opp
- F. Samhandlingsreformen og lokalmedisinsk senter
- G. Boligsosial strategi
- H. FoU-arbeid
- I. Innovasjonsstrategi
- J. Kvalitetsledelse
- K. Lederutvikling

Omsorgsetaten

Vårt mål med helse- og omsorgstjenestene er at alle skal få den hjelp de trenger når de trenger den. Helse- og omsorgstilbudet i kommunen skal være preget av god kvalitet og ha tilstrekkelig omfang. Det må legges mer vekt på forebygging for alle deler av befolkningen, og vi vil tilrettelegge for fysisk aktivitet og sunt kosthold i barnehager skoler og i omsorgstjenestene. Et godt utbygd og tilpasset helsetjenestetilbud må sikre utjevning av sosiale ulikheter og gi trygghet for at befolkningen får riktige tjenester.

I årene framover vet vi at det blir flere eldre som trenger pleie og omsorg. Morgendagens brukere vil ha andre behov og problemer enn dagens tjenestemottakere, men vil også ha andre ressurser til å løse dem. De vil bestå av nye generasjoner eldre og flere yngre tjenestemottakere som alle vil kreve et mangfoldig tjenestetilbud. De vil både ha høyere utdannelse, være mer ressurssterke og ha bedre helse enn dagens eldre. I større grad enn dagens eldre vil de også være vant til og forvente å kunne bestemme over egen tilværelse.

Vi vil ha en eldreomsorg som gir den enkelte trygghet. Omsorgstrengende eldre og deres pårørende må få større valgfrihet i tilbudet de får enn de har i dag. Så langt det er mulig må eldre som trenger omsorg kunne velge om man vil bo hjemme, i omsorgsbolig eller på sykehjem. Den enkelte må kunne bestemme selv hva man ønsker hjelp til fra hjemmetjenesten. For å sikre en slik trygghet og valgfrihet i fremtidens eldreomsorg trenger vi flere ansatte i pleie- og omsorgssektoren.

Tiltak:

- bygge ett nytt sykehjem på Østsiden i perioden
- gjennomføre vedtatt prosjekt med forsterket sykehjem
- styrke hjemmesykepleien og hjemmebaserte tjenester slik at eldre kan bo lenger hjemme
- etablere bolig- og omsorgstilbud til pleietrengende ungdom som befinner seg på sykehjem.
- ha større grad av fast personell for brukerne
- økt satsning på korttids-, avlastings- og rehabiliteringsplasser på sykehjem
- styrke tilbudet for demente
- jobbe for at det opprettes et helsestasjonstilbud for eldre som et forebyggende og helsefremmende tiltak
- arbeide for at det blir en kompetanse på omsorg ved livets slutt og palliative (smertelindrende behandling) tjenester ved alle sykehjem og i omsorgstjenesten

generelt. Det etableres en palliativ avdeling ved ett av sykehjemmene etter modell fra Sarpsborg kommune. Det startes opp med 5 plasser.

- at flere omsorgsboliger bemannes opp til heldøgns pleie- og omsorgstilbud
- bygge flere omsorgsboliger
- ha flere ansatte i pleie- og omsorgstjenesten slik at regjeringens mål om 12 000 nye årsverk nås. Kompetansen til de ansatte må også heves
- at heltidsstilling i omsorgstjenesten skal være en rettighet - deltid en mulighet
- ha egenandeler med en sosial profil
- satse på dagsentrene som forebyggende tiltak i eldreomsorgen
- legge til rette for en aktiv alderdom gjennom bruk av kommunale anlegg
- styrke aktivitetstilbudet for brukere ved institusjonene gjennom å innføre den Kulturelle spaserstokken i Fredrikstad
- benytte brukerombudsordningen som et verktøy for kvalitetsutvikling av tjenestene
- fysioterapitjenesten styrkes i perioden
- ergoterapitjenestene reduseres ikke

Økonomi

Vedtak:

Budsjettet til Sosial- og omsorgsutvalget styrkes med 60 millioner kroner. Styrkingen skal nyttes til å stanse nedleggingen av dagsentra, gjenåpning av avdeling på Fjeldberg (9 plasser) og styrking av åpen omsorg. De såkalte "myke pakkene" (ikke klart definerte eller konsekvensanalyserte salderinger) som rådmannen har lagt fram på blant annet tilbudet til funksjonshemmede sikres gjennom rammeøkningen, dvs. gjennomgangen kan foretas med større ro og med et lengre tidsperspektiv. Rusomsorgen styrkes og det etableres natthjem for rusmisbrukerne. Styrking av rusområdet kan gjøres i samarbeid med ideelle organisasjoner.

Følgende tiltak for omstilling og utvikling, redegjort for i rådmannens budsjett forslag (sidene 74-76), følges opp for å hente inn omstillingsbehovet på ca 19 millioner kroner:

- A. Arbeidet med økt nærvær
- B. Organisasjonsgjennomgang
- C. Økt effektivisering av ressursbruk knyttet til sosiale tjenester
- D. Aktivitet i tjenestetilbud rettet mot flyktninger tilpasses rammen
- E. Målretting av tjenestetilbudet for de under 67 år, følges opp
- F. Samhandlingsreformen og lokalmedisinsk senter
- G. Boligsosial strategi
- H. FoU-arbeid
- I. Innovasjonsstrategi
- J. Kvalitetsledelse
- K. Lederutvikling

Kultur

Kunst, kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet vårt rikere. Vi vil legge til rette for et mangfold av ulike kulturtilbud og kunstneriske uttrykk som skal bestå både av profesjonell aktivitet og av amatørvirksomhet. Alle skal sikres tilgang til kunst- og kulturopplevelser, og gis muligheten til å utrykke seg gjennom kunst og kultur.

Et godt kulturtilbud sikrer gode livsbetingelser og skaper arbeidsplasser. Det må derfor satses mer på kulturnæringene. Norge er et flerkulturelt land. Dette må synliggjøres på alle

felte i kulturlivet. Opplevelser og deltakelse på kunst- og kulturområdet kan ikke løses av markedskrefter alene, men krever et sterkt politisk og offentlig engasjement, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Forutsigbare og gode rammebetingelser er en forutsetning.

Vi vil særlig satse på å gi barn og unge tilgang til kulturopplevelser, både gjennom amatøroppsetninger og profesjonell kulturvirksomhet.

Frivillig arbeid har stor betydning for folks engasjement. Partiene vil gi frivillig virksomhet gode arbeidsforhold. Vi vil gi alle mennesker mulighet til å delta i idrett ut fra sine egne ønsker og behov. Idretten skal ha gode vilkår på alle plan, og vi vil særlig styrke barne- og ungdomsidrett.

Tiltak:

- styrke ungdomsklubbene og St. Croix
- bedre rammebetingelsene til Kulturskolen
- støtte opp under utviklingen av aktivitetsbyen Gamle Fredrikstad
- satse på lokalt barne- og ungdomsarbeid
- utarbeide en lokal frivillighetsmelding
- ha fokus på støtte til instrumenter til skolekorps
- at frivillig barne- og ungdomsvirksomhet får leie kommunale lokaler gratis
- styrke kulturinstitusjonene våre
- jobbe for å etablere et kunstgalleri i Fredrikstad
- videreutvikle Blå Grotte som lokal kulturinstitusjon
- rehabilitere bibliotekets aula til kulturarena
- styrke dialogen med og ressursene til Fredrikstad museum
- utvikle Viken kystkultursenter på Isegran til et resurssenter for å ivareta vår maritime kulturarv
- styrke festivalene våre med særlig vekt på å utvikle byens maritime preg som skutebyen Fredrikstad gjennom å bygge videre på erfaringene fra Tall Ships Races
- arrangere Tall Ships Races på nytt
- gi støtte til øvingslokaler, utstyr, spillesteder, lokale arrangører, festivaler, transport og programutvikling
- gjennomgå akustikk og lydforhold i kommunale øvingslokaler
- styrke kulturkontorets støtte og veilederfunksjoner, skrivehjelp til søknader etc.
- ruste opp parker og grøntanlegg med plass for fellesaktiviteter, for eksempel med lekeapparater

Økonomi

Vedtak:

Budsjettet til Kulturseksjonen er styrket med **2,0 millioner kroner i 2011**. I resten av planperioden er seksjonen styrket med 3,2 millioner kroner. Det innføres en ordning hvor idrett, kor, korps og øvrige frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner som nytter skolelokaler til ikke inntektsbringende formål på helg kan leie lokaler gratis. Tiltaket er kostnadsberegnet til 103 000 kroner. Det er lagt inn 0,2 millioner kroner i rammen til TDR for å dekke inn ordningen. Styrkingen skal benyttes til å fjerne salderingstiltakene rådmannen foreslår på side 37 i budsjettforslaget:

Redusert administrasjonen med 0,5 årsverk i fritidsklubbene	-225
Redusert tilskudd til Fredrikstad Museum	-260
Kulturtilskudd videreføres med beløp på 2010-nivå og generell innsparing stab.	-167
Redusert tilskudd til kulturminner	-221
Reduserte prosjektmidler til kulturnæring	-150
Redusert bemanning ved naturlig avgang i løpet av 2011 på biblioteket.	-150
Generell innsparing på virksomhet Idrett	-150

Generell innsparing St. Croix-huset	-150
Økt inntjeningskrav kino	-300
Redusert aktivitet/nedbemanning Kulturskolen	-150
Generell innsparing Blå Grotte	-100
Generelle driftsreduksjoner i seksjonen	-1 777

Foreløpig er det lagt opp til at det reduseres noe på tilskuddet til museet.

Seksjon for miljø og samfunnsutvikling

Vi vil at Fredrikstad skal være en foregangskommune i miljøpolitikken. Vi vil sikre livsgrunnlaget for nåværende og framtidige generasjoner ved å ta vare på naturressursene og redusere forurensingen. Den største miljøtrusselen mot vår eksistens er de globale klimautfordringene. Det kan synes som om det er lite kommune kan gjøre med det, men det er feil. Kommunene kan bidra til å redusere klimautslippene i Norge med 15 prosent. For klimautfordringene gjelder i høyeste grad: "Tenke globalt og handle lokalt".

Fredrikstad kommune har vært en foregangskommune gjennom erfaringene i miljøbyprosjektet. Det er utarbeidet egen handlingsplan for klimagassreduksjon. Forbrenning av avfall og biobrensel som kilde for damp og fjernvarme er viktige elementer i planen. Det er også opprettet et biogasselskap som leverer drivstoff til busser og kommunale renovasjonsbiler. Målet er å øke andelen og stimulere andre aktører til å ta i bruk drivstoffet.

Vi vil gjøre det enkelt for folk å være miljøvennlig i hverdagen, og vi vil sikre alle tilgang til norsk natur og til friluftsopplevelser.

Kommunen har en viktig rolle som ansvarlig planleggingsmyndighet. Partiene vil fortsatt fremme en areal- og transportpolitikk som fører til mindre transportbehov og dermed mindre arealbruk og mindre energibruk. Det betyr at det først og fremst legges til rette for ny befolkningsvekst i de sentrale delene av kommunen.

Tiltak:

- gjennomføre lokale reduksjoner av klimagasser gjennom oppfølging av klimaplanen. Klimaplanen bør rulleres og oppdateres i 2011.
- styrke og videreutvikle FREVAR som miljøbedrift
- satse på biogassproduksjon og bruk til offentlige kjøretøy
- fortsette utbyggingen av fjernvarmeanlegg i byen vår
- følge opp fritidsboliger angående ulovlige utslipp
- bygge ut veiene med kollektivfelter
- stimulere til økt kollektivbruk
- utvikle Fredrikstad til en sykkelby, f.eks. gjennom å legge til rette for bedre sykkelparkering ved offentlige bygg
- økt tilgang til strandsonen gjennom håndheving av lovverk og oppkjøp av nye arealer. Det prioriteres en stilling til oppfølging av ulovligheter innenfor rammen.
- at høyspentkabler i boligområder legges i bakken, som et minimum innføres det strenge avstandsbestemmelser

Økonomi

Seksjon for miljø og samfunnsutvikling styrkes med **2,0 millioner kroner i 2013 og 2014**. Midlene brukes til å styrke verdiskapingen i samfunnet. Særlig rettes fokus mot å legge til rette for ny etablering av bedrifter Fredrikstad.

Regulering og teknisk drift

Fredrikstad er en by i utvikling. Utfordringene er mange i valg mellom en levende bykjerne og verneverdig gamleby. Vi har fått låne Gamlebyen av kommende generasjoner, og må sikre at vi overleverer den i god stand. Det bør være mulig å la Gamlebyen leve samtidig som vi ivaretar bygningenes mulighet for å kunne stå i mange hundre år til.

Det bygges i Fredrikstad sentrum. Samtidig med at nye bygg finner sin plass i bykjernen må vi sørge for at byen kan by på aktiviteter og møteplasser for unge og gamle. Vi er stolte av byen vår, og vil at estetiske hensyn skal vektlegges i utforming av bygg, gater og plasser. Parker og grønne lunger skal være en viktig del av bymiljøet.

Vi må skape offentlige rom hvor folk kan trives, og som bidrar til at menneskene kommer nærmere hverandre. Vi tror at det offentlige rom i langt større grad enn i dag kan benyttes til kulturell utfoldelse, og at slike initiativ vil bidra til å gjøre Fredrikstad til en enda bedre by å leve i.

Vi vil at byen skal være maksimalt tilgjengelig med kollektivtrafikk. Vi vil i stor grad at biler skal parkeres i parkeringshus og utenfor bykjernen hvor det er tilrettelagt for dette. Bykjernen skal i langt større grad være for mennesker - ikke for biler. Parkeringstilbud utenfor sentrumskjernen kan gjerne være noe billigere enn i sentrum.

Enkelte brukere av bykjernen vil ha behov for tilrettelagte parkeringsplasser for å kunne benytte byen slik de ønsker. Vi vil legge til rette for at mennesker med spesielle fysiske og helsemessige utfordringer vil finne parkeringsplasser når de har behov for det.

Tiltak:

- slippe kulturen ut i gatene gjennom aktiv bruk av det offentlige rom til kulturutfoldelse
- ruste opp Stortorget og legge til rette for aktiviteter
- legge estetiske hensyn og universell utforming til grunn i utforming og fornyelse av byen
- la Gamlebyen leve, men vektlegge vernehensyn
- legge til rette for flere grønne lunger i sentrum
- videreutvikle og vedlikeholde Glommastien i begge retninger
- arbeide for en opprydding og forskjønnelse av innfartsåren ved Seut
- holde fokus på byplanlegging og forskjønnelse
- at offentlig bygg skal være et forbilde når det gjelder strømforbruk og bruk av alternative energikilder
- ha økt kildesortering, blant annet å resirkulere plast
- videreføre vann og avløp til spredt bebyggelse
- ny industrivei til Tomteveien på Lisleby bygges, slik at tungtrafikk ledes vekk fra Lisleby "sentrum"
- Ferge mellom Lisleby og Sellebakk med samband med sentrum utredes.

Økonomi

Vedtak:

Seksjonen er tilført **3,65 millioner kroner i 2011**. Partiene aksepterer ikke innføring av 24 timers parkering. Dagparkering på Værste settes til 50 kroner per dag. 0,4 millioner settes av til å finansiere at byggesaksgebyrene justeres i tråd med den generelle prisstigningen. 0,2 millioner kroner settes av til å finansiere gratis utleie av skolelokaler i helgene. 50 000 settes av til rottebekjempelse på avløpsnettet.

Økonomi og organisasjonsutvikling

Sentraladministrasjonens budsjetter er styrket med 4,2 millioner kroner i 2011, økende til 5,2 millioner kroner resten av handlingsplanperioden.

Vedtak:

I 2011 skal 4 millioner kroner brukes til omstilling. I resten av planperioden øker omstillingsbeløpet til 5 millioner kroner per år. Omstillingsmidler er lagt til Sentraladministrasjonen som virkemiddel for hele organisasjonen.

- Opptapping av antall lærlingeplasser med 2 ut over rådmannens forslag 0,2 millioner kroner.
- Arbeidet med å rullere arbeidsgiverpolitisk plattform fremskyndes

Partiene ønsker å fortsette opptappingen av antall lærlinger i Fredrikstad kommune til 72. Målet om en lærling per 1000 innbygger vil da nås i 2011.

Investeringsbudsjettet

Partiene støtter strategien med å redusere og skyve på investeringer for å få balanse i kommuneøkonomien. Viktige investeringstiltak for velferdstilbudet som sykehjem og skoler må tåle utsettelse. Det samme gjelder hardt tiltrengte og viktige idrettsanlegg som f. eks ny Mangfoldshall på Lisleby. Partiene mener likevel det er grunnlag for en høyere investeringstakt enn det rådmannen foreslår i dette budsjettet fordi det har en langt mer solid inntektssiden.

Nytt sykehjem prosjekteres og igangsettes i løpet av 2011 og 2012. Det ferdigstilles i 2013. Sykehjemmet finansieres gjennom bruk av investeringsfond, lån og tilskudd. Sykehjemmet bygges for ca 60 plasser og lokaliseres på tomten ved Østsiden eldresenter. Totalkostnad er beregnet til 138,0 millioner kroner. Det gis tilskudd på 53,4 millioner kroner fra staten. Partiene er åpne for å vurdere andre grep for å sikre et tilstrekkelig antall heldøgns omsorgsplasser. Omsorg Pluss konseptet med seniorleiligheter, omsorgsboliger, helsehus og intermedisæravdeling er spennende tanker. Slik vi kjenner behov og tilskuddordninger nå vil det likevel være riktig å bygge et nytt sykehjem.

Satsingen på kunstgressbaner gjennomføres. Banen på Selbak er derfor lagt inn i 2011 slik det har vært forutsatt. Nytt kunstgress på Merkurbanen med undervarme er lagt inn i 2012.

Partiene har lagt inn flerbrukshall på Lisleby til 30 millioner kroner med finansiering i 2013 og 2014.

Det er lagt inn til sammen 8 millioner kroner til den nylig vedtatte sykkelhovedplanen i perioden med 2 millioner kroner årlig. Beløpet innbefatter også sykkeloppstillingsplasser i sentrum og andre strategiske steder.

Partiene bruker mer av investeringsfond for å finansiere økt investeringstakt i forhold til rådmannen. Fremtidige budsjetterte overskudd kan benyttes til å fylle på investeringsfondet.

Investering – finansiering

Rammefinansierte investeringer	2010	2011	2012	2013	2014
Felles investeringer	9,2	5,2	5,2	5,1	5,2
Kultur tjenester	17,4	15,1	16,2	50,0	22,0
Miljø og samfunnsutvikling	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0
Regulering og tekniske tjenester	46,0	46,5	51,0	42,0	32,0
Omsorg	2,0	5,6	71,0	12,6	1,0
Oppvekst	161,5	122,9	77,9	102,9	139,9
Kirke tjenester	32,7	7,9	7,4	7,0	7,0
Egenkapitalinnskudd KLP	8,0	8,0			
Sum netto investeringer	283,8	218,1	233,7	224,6	212,1
Fra investeringsfond	4,2	10,4	59,9	19,7	8,1
Fra investeringsfond - KLP	8,0	8,0	0,0	0,0	0,0
Bolig-/næringsfond + salgsinntekter	7,0	7,0	5,0	5,0	5,0
Overføring fra private - kunstgressbaner	4,2	3,6			
Mva - komp kunstgressbaner	3,1	2,5			
Utbyggingsavtale ny skole Østsiden	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0
Salgsinnt. bolig/eiendom og kap.uttak	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overføring fra drift (mva. komp)	11,1	11,6	24,0	42,2	39,6
Lånebehov	196,2	173,0	144,8	157,7	159,4
Selvfinansierte investeringer (eks. mva)					
VAR	156,0	149,1	134,5	140,0	134,0
Teknisk drift	1,0	10,0	1,0	0,0	2,5
Eiendomsutvikling	27,6	29,8	38,8	32,9	6,8
Boligstrategi	13,8	4,3	61,1	20,3	32,3
Sum netto selvfinans	198,4	193,2	235,4	193,2	175,6
Fra investeringsfond	1,0	1,1	1,0	0,0	2,5
Andre salgsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fra driftsbudsjett (mva.komp)	1,9	1,2	9,2	4,0	8,1
Investeringsfond bolig/næring	-4,5	-35,1	3,6	-4,0	-25,8
Salg bolig/næringstomter	32,1	64,9	35,2	36,9	32,6
Tidligere finansiert - boligstrategi*		3,0	24,4		
Lånebehov	167,9	158,1	162,0	156,3	158,2

* Låneopptak av tidlige planlagte prosjekter fra 2009 som ikke er gjennomført.

Egenbetalinger og gebyrer

SFO satsene for full plass reduseres med 60 kroner per måned i forhold til rådmannens forslag for 2011, dvs. 2380 kroner per år for fulltidsplass. I praksis betyr det at satsene ikke prisjusteres.

Det innføres ikke 24-timers parkering. Dagparkering på Værste settes til 50 kr per dag.

Gebyrene på byggesak justeres ikke utover prisstigningen i 2011.

Det innføres en ordning hvor idrett, kor, korps og øvrige frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner som nytter skolelokaler til ikke inntektsbringende formål på helg kan leie lokaler gratis. Ordningen gjelder tilbud til barn og unge under 19 år.

Øvrige verbalforslag/bestillinger

Partiene ønsker i tillegg til de konkrete endringene i budsjett og handlingsplan å foreslå følgende utredninger og verbalforslag:

1. Det utredes å utvikle et eldres hus i Fredrikstad i løpet av 2011.
2. Det utarbeides en lokal frivillighetsmelding i Fredrikstad som synliggjør frivillig aktivitet i lokalsamfunnet.
3. Skolen har nasjonale kunnskapsmål, slik at alle sikres de samme rettighetene til kunnskap uavhengig av hvor de bor i landet. Partiene vil sikre at kvaliteten lokalt samsvarer med nasjonale målsetninger. Vi vil at det skal fremmes en skolepolitisk plattform for Fredrikstad-skolen for bystyret for å få det til.
4. Det skal lages en kompetanseplan for skolen som viser hvordan Fredrikstadskolen skal nå målene for kunnskapsløftet.
5. Heltid en rettighet – deltid en mulighet. Partiene har store forventninger til vedtatt prosjekt. Det er en forutsetning for å lykkes at prosjektet involverer ansatte og politiske utvalg. Det arbeides videre med en gradvis innfasing i forhold til prinsippet om turnusfri 3. hver helg.
6. Det skal utarbeides en egen seniorplan for eldre i Fredrikstadsamfunnet. Planen bør omfatte seniorpolitikk i et bredere perspektiv enn arbeidslivet, men også arbeidslivsperspektivet bør med. Arbeidet bør organiseres som et prosjekt som involverer partene i arbeidslivet i Fredrikstad samt organisasjoner som organiserer eldre innbyggere.
7. Det utredes å opprette et helsestasjonstilbud for eldre som et forebyggende og helsefremmende tiltak.
8. Sosial- og omsorgsutvalget får i oppdrag å se på løsninger som bedrer rehabiliteringstilbudet i Fredrikstad kommune innenfor de rammer som er foreslått.
9. Det utredes en ny kollektiv/bussholdeplass.
10. Det gjennomføres strakstiltak på prioriterte steder med fjerning av høye fortauskanter for å bedre tilgjengeligheten for funksjonshemmede og andre myke trafikanter. Det utarbeides en plan for universell utforming og fremkommelighet for funksjonshemmede i Fredrikstad kommune.
11. Det utarbeides en melding hvor det utredes tilgjengelighet til friluftsområder og det ses på tilbudene som gis til de besøkende ved de kommunale badeplassene.
12. Partiene forslår at fritaksordning for eiendomsskatt erstattes av en kommunal bostøtteordning med kriterier som treffer gruppen. Det settes av et beløp tilsvarende inntektsbortfall i eiendomsskatteinntekter som tidligere var som følge av fritaksordningen. Rådmannen bes om å utarbeide kriterier for ordningen.

13. Rådmannen bes om å legge fram en sak om fjerning av gate/torgparkering på parkeringsplassen ved Skjæringen/FOBBL, Dampskipsbrygga og Stortorget. Det gjøres en ny gjennomgang av parkeringssonenes utstrekning. Det pekes på Gutzeitgate på Holmen.
14. Rådmannen bes om å utrede sykkelparkering med overvåkning/tilsyn i sommerhalvåret med utgangspunkt i kommunalt eid parkeringsareal.

Veier, nye dekker	13,5	13,5	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7
Gatelys	4,0	4,0	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8	0,8	0,0	0,8
Trafikksikring	11,5	9,5	2,3	0,4	1,9	2,3	0,4	1,9	2,3	0,4	1,9	2,3	0,4	1,9	2,3	0,4	1,9
Kaier og brygger	5,0	5,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Biler, maskiner	5,5	5,5	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	1,1
Brannsikring Gamlebyen	2,5	2,5	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5
Smertu-Trondalen-Dammer	9,8	9,8	0,8		0,8	9,0		9,0			0,0			0,0			0,0
Sikring av elvebredder (Prestelandet m.fl.) til 2012	14,0	14,0			0,0	0,0		0,0	14,0		14,0			0,0			0,0
Tomteveien - trafikksikring (endret framdrift)	7,5	7,5			0,0	3,5	0,0	3,5	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Molvigkaia	10,0	10,0			0,0			0,0			0,0	10,0		10,0			0,0
Legionelltiltak	3,0	3,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0			0,0
Gang og sykkelstier (ny)	4,0	4,0				1,0		1,0	1,0		1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Rehabilitering og brannpålegg	58,0	58,0	18,0	0,0	18,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0
SD-anlegg og ENØK	42,0	42,0	2,0		2,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0	10,0	0,0	10,0
Nytt FDV-system	1,0	1,0				1,0	0,0	1,0			0,0			0,0			0,0
Radonsanering	4,0	4,0				1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
Sykkelplass	8,0	8,0				2,0	0,0	2,0	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0	2,0	2,0	0,0	2,0
Sum Regulering og tekniske tjenester	219,5	217,5	46,4	0,4	46,0	46,9	0,4	46,5	51,4	0,4	51,0	42,4	0,4	42,0	32,4	0,4	32,0
Omsorg																	
Fjeldberg sykehjem uteareal	1,0	1,0	1,0	0,0	1,0												
Utstyr omsorg	5,0	5,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0
IT-utstyr nye boliger	0,8	0,8			0,0	0,8	0,0	0,8			0,0			0,0			0,0
Velferdsteknologi - omsorg	0,8	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			0,0
Nytt sykehjem	138,0	84,6			0,0	3,0		3,0	70,0		70,0	65,0	53,4	11,6	0,0		0,0
Sum omsorg	145,6	92,2	2,0	0,0	2,0	5,6	0,0	5,6	71,0	0,0	71,0	66,0	53,4	12,6	1,0	0,0	1,0
Oppvekst																	
Uteanlegg/sikkerhet lekeutstyr bhg/skole	5,1	5,1	5,1	0,0	5,1												
Dekning medgåtte utgifter i 2010 ved investeringsstopp	2,5	2,5	2,5	0,0	2,5												
Ny audioavd. Barnehage	3,0	3,0	3,0	0,0	3,0												
Ny Gaustad u.skole - 10 mill kr i 2009 - ny framdrift	100,0	100,0	45,0	0,0	45,0	35,0	0,0	35,0	20,0	0,0	20,0			0,0			
Sagabakken skole (byggetrinn 1) 10 mill kr 08/09	160,0	156,0	66,0	0,0	66,0	65,0	0,0	65,0	29,0	4,0	25,0			0,0			
Gudeberg skole - kap.utvid. Ink. Audioavd	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0	10,0
Inneklima / rehab. skole/bhg	102,5	102,5	28,9	0,0	28,9	10,9	0,0	10,9	20,9	0,0	20,9	20,9	0,0	20,9	20,9	0,0	20,9
Paviljonger (økning)	27,0	27,0	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	6,0	3,0	0,0	3,0
Bygn.messig tilp. funk.hemmede	14,0	14,0	2,0	0,0	2,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
It- investeringer skole	15,0	15,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
Borge u-skole	170,0	170,0			0,0			0,0			0,0	70,0		70,0	100,0		100,0
Sum oppvekst	609,1	605,1	161,5	0,0	161,5	122,9	0,0	122,9	81,9	4,0	77,9	102,9	0,0	102,9	139,9	0,0	139,9

Kirken																	
Ramme	46,9	46,9	17,7	0,0	17,7	7,9	0,0	7,9	7,4	0,0	7,4	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0	7,0
Økning 2. tertial 2010 (rentekomp)	15,0	15,0	15,0	0,0	15,0												
Sum kirken	61,9	61,9	32,7	0,0	32,7	7,9	0,0	7,9	7,4	0,0	7,4	7,0	0,0	7,0	7,0	0,0	7,0
Sum investeringer innenfor frie inntekter	1 230,0	1 156,3	282,1	6,3	275,8	216,2	6,1	210,1	240,9	7,2	233,7	278,4	53,8	224,6	212,5	0,4	212,1

Selvfinansierende investeringer

(tall i mill.kr.)	Brutto Netto i perioden		2010 Brutto Tilsk Netto			2011 Brutto Tilsk Netto			2012 Brutto Tilsk Netto			2013 Brutto Tilsk Netto			2014 Brutto Tilsk Netto		
Vann, avløp og renovasjon																	
Vann	270,0	270,0	56,0	0,0	56,0	57,0	0,0	57,0	48,0	0,0	48,0	54,0	0,0	54,0	55,0	0,0	55,0
Avløp	326,0	326,0	84,0	0,0	84,0	84,0	0,0	84,0	79,0	0,0	79,0	79,0	0,0	79,0	72,0	0,0	72,0
Fellesinvesteringer vann og avløp	17,0	17,0	5,0	0,0	5,0	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	4,0
Renovasjon	12,2	12,2	2,0	0,0	2,0	3,7	0,0	3,7	3,5	0,0	3,5	3,0	0,0	3,0	3,0	0,0	3,0
Reservevannsledning	9,0	9,0	9,0	0,0	9,0			0,0			0,0			0,0			0,0
Feier - servicebiler	0,4	0,4			0,0	0,4	0,0	0,4			0,0			0,0			0,0
Sum VAR	634,6	634,6	156,0	0,0	156,0	149,1	0,0	149,1	134,5	0,0	134,5	140,0	0,0	140,0	134,0	0,0	134,0
Teknisk drift																	
Ny ferge	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0	10,0			0,0	0,0	0,0	0,0			0,0
Parkeringsteknisk utstyr	3,0	3,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	1,0
Rehab. St.fjellet P-hus (ny)	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	1,5
Div. teknisk	14,5	14,5	1,0	0,0	1,0	10,0	0,0	10,0	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	2,5
Eiendomsutvikling for salg																	
Bolig	98,0	98,0	15,4	0,0	15,4	14,4	0,0	14,4	32,4	0,0	32,4	30,4	0,0	30,4	5,4	0,0	5,4
Næring	37,9	37,9	12,2	0,0	12,2	15,4	0,0	15,4	6,4	0,0	6,4	2,5		2,5	1,4	0,0	1,4
Sum	135,9	135,9	27,6	0,0	27,6	29,8	0,0	29,8	38,8	0,0	38,8	32,9	0,0	32,9	6,8	0,0	6,8
Boligstrategi																	
Nybygg	143,2	114,7	7,5	1,5	6,0	0,0	0,0	0,0	70,1	14,0	56,1	25,3	5,0	20,3	40,3	8,0	32,3
Kjøp	21,4	17,1	9,8	2,0	7,8	5,3	1,0	4,3	6,3	1,3	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum	164,6	131,8	17,3	3,5	13,8	5,3	1,0	4,3	76,4	15,3	61,1	25,3	5,0	20,3	40,3	8,0	32,3
Sum selvfinansierte	949,6	916,8	201,9	3,5	198,4	194,2	1,0	193,2	250,7	15,3	235,4	198,2	5,0	193,2	183,6	8,0	175,6